

ምህናጽ ሃገራዊ ደሞክራሲያዊ ምንቅስቃሴን ጀኦፖለቲካ ዞባናን

ኣብ ዓመት መመላእታ፡ ኣብዚ ኣዳራሽዚ፡ ንካልኣይ ግዜ ምሳኹም ተራኺብ፤ ብዛዕባ ጉዳይ ሃገርናን ህዝብናን፡ ንምዝታይ ጽቡቕ ዕድል ብምርካብይ ዓቢ ደስታ እስምዓኒ። ነቶም ተበግሶ ወሲዶም፡ ነዚ ሰሚናርዚ ብምውዳብ፡ ዚዓደሙኒ፤ ካብኡ ሓሊፎም፡ ነዚ ኣጋጣሚዚ ክወን ዚገበሩ ባይቶ ኦታዋ ድማ፡ ብልቢ አመስግን።

ኣብቲ ቀንዲ ኣርእስቲ ዘተና፡ **ምህናጽ ሃገራዊ ደሞክራሲያዊ ምንቅስቃሴን ጀኦፖለቲካ ዞባናን** ቅድሚ ምእታወይ፡ ብዛዕባ ክብሪ ናይ **ናጻ ሃገረ ኤርትራ**፡ ሓጺር መዘኻኸሪ ከቕርብ እፈቱ።

ከምቲ ኩላትና እንፈልጦ፡ ህዝቢ ኤርትራ ዚተናውሐ፡ ጽንኩርን ዚተሓላለኹን ብረታዊ ቃልሲ ሃገራዊ ሓርነት ኣካይዱ፤ ዓቢ መስዋእቲ ብሉጻት ደቁ፡ ማእለያ ዘይብሉ ዕንወት ሃገራዊ ቍጠባኡ፡ ከቢድ ሃስያ ደረጃ መነባብርኡ፡ ዘይተኣደነ ዝርገት ስድራቤታዊ ህይወቱ፡ ከፊሉ፤ ሃገራዊ ናጽነት ኣምጺኡ። ሕማቕ ኣጋጣሚ ኩይኑ ግን፡ ድሕሪ ናጽነት፡ ጻማ መስዋእቱ ዚረኽበሉ፤ ባህጉ ንሰላም፡ ፍትሒ፡ ልምዓትን ራህዋን ዘማልኣሉ፤ ደሞክራሲያዊ መንግስቲ ከቕውም ኣይከኣለን። መሰል ርእሰ-ውሳኔ ከም ሃገር፡ ብመንገዲ ረፈረንደም፡ ድሕሪ ምርግጋጽ፤ መሰል ርእሰ-ውሳኔ ከም ህዝቢ፡ ናጻ ሃገራዊ ምርጫ ብምክያድ፡ ዚደለዮ መንግስቲ ከቕውም ዕድል ኣይረኽበን።

እቲ ቦቲ ምልካዊ ስርዓት ዚተፈጸመ ጥልመት መሰረታዊ ዕላማታት ብረታዊ ቃልሲን ክድዓት ሃረርታ ህዝቢ ኤርትራ ንሓርነትን ዘስዓቦ ኣደራዕ ሓሳረ-መከራ ከይኣክል፤ ከምቲ ‘ዕግርግር ዕዳጋ ንሰራቕ ይጥዕም’ ዚባሃል፤ ሎሚ ምብሕንግ ሕጋውነት ፍትሓዊ ብረታዊ ቃልሲ ህዝብና ዚዕላምኡ፡ ከይሲ መደብ ምንሻው ብረታዊ ቃልሲ፤ ምቑንጻብ ፋይዳ ናጽነት ሃገር፤ ምክሸማሽ መስዋእቲ ሰማእታትና፤ ምክፋእ ወፊያ ጀጋኑ ሓርበኛታትና፤ ሰፊሕ ዘመተ ኪካየደሉ ንዕዘብ ኣለና።

ስለዚ፡ ናብቲ ቀንዲ ኣርእስቲ ዘተና ቅድሚ ምስጋሪይ፡ **ምምጻእ ናጽነት ኤርትራ** ኩነ ህላወ **ልዑላዊት ሃገረ ኤርትራ**፡ ብብርቱዕ ጻዕርን ከቢድ መስዋእትን ተጋዳላይን ህዝብን ዚተረኽበ፡ ዓቢ ታሪኻዊ ዓወት መላእ ህዝቢ ኤርትራ ምኻኑ፡ ደጋጊ መ ከስምረሉ ዝደሊ፡ ረዚን ቁምነገር ኢዩ። ኤርትራ፡ ከም ዓለማ፡ ኣብ መስርዕ ኣህጉራዊ ኮም ናይ ናጻ ሃገራት ግቡእ ቦታ ኣምሓዝ ኣገዳሲ ሃገራዊ መሰል ከም ዚኹነ ፈጺሙ ኪዝንጋዕ ወይ ኪቈፍጽብ ኣይግባእን። ተሓታቲ ብዛዕባቲ ህሉው ኩነታት ሃገርና፡ ስቓይን ሓሳረ-መከራን ህዝብና፡ እቲ ምልካዊ ስርዓት ምብር ናጽነት ኣይኩነን።

ኣብዚ፡ ኣብ ሃገርና ውድዓውን ባዕላውን ኩነታት ንለውጢ በሲሉሉ ዘሎ እዋን፤ ለውጢ ምምጻእ፡ ሃገርን ህዝብን ካብ ምልካዊ ኣደራዕን ስቓይን ምድሓን፡ ናይ ኩሉ ፕሮ-ደሞክራሲያዊ ኤርትራዊ ሓላፍነት ኢዩ። ይኹንምበር፡ ለውጢ ምምጻእ ቀሊል ዕማም ከም ዘይኩነ፤ ኪኖ ለውጢ ውን፡ መስርሕ ፖለቲካዊ ስግግር ጽንኩርን ዚተሓላለኹን መስርሕ ምኻኑ ምግንዛብ የድሊ።

ምልካዊ ስርዓት ኣብ ዚቕየረሉ እዋን፡ ነቲ ብሉይ ስርዓት፡ ምስ ኩሉ ሕግታቱ፡ ትካላቱን ኣክያይዳኡን ንምእላይ፤ መተካእትኡ ዚኸውን ሓድሽ ስርዓት ንምትካል፡ ኣሰጋጋሪ ፖለቲካዊ መስርሕ ከድሊ ኢዩ። እቲ ኣሰጋጋሪ ፖለቲካዊ መስርሕ፡ ኣብ ሓደ እዋን፡ ለውጥን ቀጻልነትን ጠሚሩ ኪሓቑፍ ኣለዎ። ለውጢ ውልቀ-ምልካዊ ስርዓት፤ ቀጻልነት ናጻ ልዑላዊት ሃገረ ኤርትራ። ነቲ ሓድሽ ስርዓት ንምድልዳል፤ ዚሰርሑ ትካላት መስሪትካ ምህናጽ፤ ብዘተኣማምን መንገዲ ንምሕያሎም ድማ፡ ገደቡ ዚሓለወ መዳለዊ ግዜ ወይ ፍሉይ መስጋገሪ መድረኽ ይሓትት።

መብዛሕትኦ እዋን፡ ፖለቲካዊ ስግግር ካብ ሓደ ጨቋኒ ወይ ምልካዊ ስርዓት ናብ ሓደ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ዘመሓላልፍ መስርሕ ኢዩ። ይኹን'ምበር፡ እቲ መስርሕ ብትሕዝቶ፡ ቅርጽን ውጽኢትን ኪፈላለ ከም ዚኸእል ምግንዛብ፡ ኣዝዩ ኣገዳሲ ኢዩ። ስለምንታይ፡ ኣብ ከምዚ ናትና ክወገን፡ ስለስተ (3) ተኸእሎ ታት ወይ ሲናርዮ ታት ክንጽበ ስለ እንኸእል። እቲ ሓድሽ ስርዓት፡-

(1) ተመሳሳሊ ወይ መልክዑ ዚቐየረ መቐጻልታ ናይቲ ብሉይ፤ (2) ካብቲ ብሉይ ዚኸፍኦ፤ (3) ካብቲ ብሉይ ዚሓሸ፡ ማለት፡ ኣብ ቅዋም ዚተመስረተ ግዝኣተ-ሕጊ፤ ንቡር ደሞክራሲያዊ መትከላት፤ መባእታዊ መሰል ዜጋታትን መሰረታዊ ሰብኣዊ መሰላትን ዘኸብር ስርዓት፤ ኪኸውን።

ኣብ ኤርትራ፡ ለውጥን ደሞክራሲያዊ ስግግርን ኣብ ምምጻእ፡ ሓያሎ ዘቤታውን ጀኦፖለቲካውን ብድሆታት ከጋጥሙ ይኸእሉ። እቶም ዘቤታዊ ብድሆታት ወሰንቲ ኪኹኑ እንከለዉ፤ እቶም ጀኦፖለቲካዊ ብድሆታት ጸለውቲ ኢዮም።

እቶም ቀንዲ ዘቤታዊ ብድሆታት፡ ምስ ባህርይ ናይቲ ስርዓት ዚተኣሳሰሩ ኢዮም።

(1) ሕሉፍ መዝማዚ ስርዓት፡- ፍጹም ስልጣን ዚበሓተ ውልቀ-ምልካዊ፤ ብግቡእ ዚሰርሑ መንግስታዊ መሓውር ይኹን ትካላት ዘይብሉ፤ ብዚተፈላለዩ ኣገባባት፡ ዚተፈላለዩ ምስምሳት እናመሃዘ፡ ገንዘብን ንብረትን ህዝቢ ዚዘምትን ዘባኸንን።

(2) ዝሩግ ስርዓት፡- መሰረታዊ ጠለባት ህዝቢ ዘየማልእ፡ ዘሕፍር ናይ ኩፖን ቍጠባ ዘመሓድር፤ ብክቱር ብልሽውና ዚልል።

(3) ሓሳድ ስርዓት፡- ንኹሉ ባህርያዊ፡ ቍጠባዊ፡ ማሕበራውን ባህላውን ጸጋታት ሃገር ገቢቱ፤ ኩነ ኢሉ ድኽነት ሃገርን ሓሳረ-መከራ ህዝብን ዘዕምቑን ዘስፋሕፍሕን።

(4) ብድዕኛ ስርዓት፡- መሰረታዊ ደሞክራሲያዊ፡ በርጌሳውን ሰብኣውን መሰላት ህዝቢ ረጊጹ፡ ህድግለነ ዘይብሉ ኣረጫናዊ ሓይሊ እናኣዘውተረ፡ ዚገዝእ።

እቶም ቀንዲ ጀኦፖለቲካዊ ብድሆታት ምስ ኩነታት ዘባና ዚተኣሳሰሩ ኢዮም።

ዘባና፡ ዘባ ቀርኒ ኣፍሪቃን ጋብላ ቀይሕ ባሕርን፡ ኣገዳሲ ስትራቴጂያዊ ኣቀማምጣ ዘለዎ፤ ሃገራቱ፡ ንነዊሕ እዋን፡ ኣብ ቀጻሊ ዘቤታዊ ቅልውላውን ሓድሕዳዊ ባእስን ዚጠሓላ፤ ህዝብታቱ ብሓፈሻዊ ድሕረትን ዘስካሕክሕ ድኽነትን ዚሳቐዩ፤ ብኩናት፡ ህውከትን ዘይርግኣትን ዚልል ዘባ ኢዩ።

እዚ ሃብታም ስትራቴጂያዊ ዘባዚ፡ ክልተ ንኡሳን ዘባታት የቐውም። እቲ ምብራቓዊ ሸነኽ ጋብላ ቀይሕ ባሕሪ ወይ ሓውሲ-ደሴት ዓረብ፡ ብፍላይ፡ ብውሽጣዊ ቍርቍስ ጥሩፍ እስላማዊ ስነ-ሓሳብን ዚተወሳሰበ ምሕዝነታቱን ዚተረመስ ዘባ ኢዩ። እቲ ስነ-ሓሳባዊ ቍርቍስ፡ ኣብ ክልተ ጽፍሕታት ይግሃድ። (1) ኣብቲ ኣብ መንጎ ሺዓን ሱኒን ዘሎ ታሪኻዊ ምምቕቓልን ህልኸን፤ (2) ኣብቲ ኣብ መንጎ ወሃቢዝምን (Wahabism) ሕውነት ሙስሊምን (Muslim Brotherhood) ዘሎ ውድድርን ባእስን። እዚ ስነ-ሓሳባዊ ባእስታት'ዚ፡ በብግዜኡ፡ ብተቐያያሪ ዘባዊ ምሕዝነታትን ቀጻሊ ኣህጉራዊ ምትእትታውን እናተገሃሃረ፡ ኣብቲ ዘባ ኩናት፡ ህውከት፡ መቐዘፍትን ዕንወትን ይዘርእ [ዒራቕ፡ ሊባኖስ፡ ፍልስጤም፡ የመን፡ ሶርያ፡ ምስሪ - ሲናይ]። (3) እቲ ምዕራባዊ ሸነኽ ጋብላ ቀይሕ ባሕሪ ወይ ቀርኒ ኣፍሪቃ፡ ብኣሉታዊ ስንብራት ናይቲ ስነ-ሓሳባዊ ቍርቍስ ጥሩፍ እስላማዊ ዝምባሌታት ዚጽሎ'ኳ እንተኹን፤ ኣብ ታሪኻዊ ኣስፋሕፋሒ ህርፋንን ዕብላላን ዚድርኾ፡ ግዳማዊ ምትእትታው ዘጋድዶ፡ ዘቤታዊ ህውከትን ሓድሕዳዊ ኩናትን ተጻሚዶ [ኤርትራ-ኢትዮጵያ፡ ኤርትራ-ጅቡቲ፡ ኢትዮጵያ፡ ኢትዮጵያ-ሶማሊያ፡ ኬንያ፡ ኬንያ-ሶማሊያ፡ ደቡብ ሱዳን፡ ደቡብ ሱዳን-ሱዳን፡

ሱዳን፣ ሶማሊያ] ኣብ መንገ እተን ሃገራት፣ ብተዛማዲ፣ ዚሓሸን ዚኸፍኡን ኮነታት'ን እንተሃለወ፣ ብምሓር ድሕረትን ድኽነትን ዚሳቐ ዞባ ።

ኣብ ክሊ እዞም ዘቤታውን ጀኦፖለቲካውን ብድሆታት እዚኣቶም፣ እቲ ቀንዲ እዋናዊ ዕማም ፕሮ-ደሞክራሲያዊ ሓይልታት ኤርትራ፣ ነቲ ብሉይ ስርዓት፣ ርግኣት ሃገረ ኤርትራ ብዘውሕስ መንገዲ ብምእላይ፣ ደሞክራሲያዊ ስግግር ንምርግጋጽ ምቅላስ ኢዩ። ኣብ መወዳእታ ትንታኔ፣ ለውጥን ደሞክራሲያዊ ስግግርን ነዞም ዚስዕቡ ዕላማታት ከውሕሱ ይግባእ ።

- (1) ቀጻሊ ህላው ናጻ ልዑላዊት ሃገረ ኤርትራ፤
- (2) ድሕነት፣ ርግኣትን ጸጥታን ሃገረ ኤርትራ፤
- (3) ዳግመ-ቅየሳ ቅርጽን ትሕዝቶን መሰጋገሪ መንግስቲ ኤርትራ፤
- (4) ምምሕዳር መሰጋገሪ ፍትሒ፣ ግዳያት በደል ንምክሓስን ሃገራዊ ዕርቂ ንምስፋንን፤
- (5) ምድልዳል ደሞክራሲያዊ ውክልና ዘለዎም፣ ንህዝቢ ኤርትራ፣ ብኹሉ መዳያት ብዘሕነቱ፣ ዘሳትፉ፣ ብግቡእ ዚሰርሑ ትካላት ፖለቲካውን ቊጠባውን ምሕደራ ።

ነዞም ኣገደስቲ ዕማማት እዚኣቶም ብብቕዓት ንምፍጻም ዚሰርሑ ሃገራዊ ደሞክራሲያዊ ምንቅስቃስ ምህናጽ እዋኑ ዚኣኸለ እመስለኒ ። ኣብዚ መስርሕ'ዚ እጃሙ ንምብርካት ድማ፣ ፕሮ-ደሞክራሲያዊ ሓይልታት ኤርትራዊ ዳያስፖራ፣ ካብ ኣብ ናይ ትማሊ ፋይዳ-ኣልቦ ምስትንታን ኩነ ካብቲ ኣሉታዊ ፖለቲካ ናይ ህልኽን ቅርሕንትን ተገላጊሉ፡-

- (1) ብመንገዲ ኣሳታፊ ልዝብ ሓባራዊ ራእይን ናይ ሓባር ስራሕን ንምኹስኳስ፤
- (2) ደሞክራሲያዊ ለውጢ ብኤርትራዊ ዋነነት ንምድራኽ፤
- (3) ኣብ ውሽጢ ሃገር ንዘሎ ደሞክራሲያዊ ተቃውሞ ንምሕያል፤
- (4) ኪኖ ለውጥን ደሞክራሲያዊ ስግግርን፣ መስርሕ ዳግመ-ቅየሳ መንግስትን ህንጻት ሃገርን ንምዕዋት ተሳትፎኡ ንምዕዛዝ፤ ሃገራዊ ሕልናን ጽንዓትን ተዓጢቑ ኪሰርሕ ይግባእ ።

እዚ ደሞክራሲያዊ ምንቅስቃስ'ዚ ሸቶኡ መታን ኪወቅዕ፣ ብውሓዱ፣ ኣብዞም ዚስዕቡ መሰረታውያን መትከላትን ቀንዲ ክብርታትን ኪምርኩስ ኣድላዩ ይኸውን ።

- (1) ኤርትራ፣ ናይ ሓባር ሃገር ናይ ኹሉ ኤርትራዊ፣ ስለዚኹነት፣ ነፍሲ ወከፍ ዜጋ ብማዕረ መስል፣ ማዕረ ግዴታ፣ ማዕረ ዕድል ዚነብረላ ናይ ጽባሕ ሃገረ ኤርትራ ምርግጋጽ፤
- (2) ቅዋማዊ መንግስቲ ምትካል ። ቅዋም ሰረት ግዝኣተ-ሕጊ፣ ውሕስነት መሰረታዊ መሰላት፣ ማዕኸን ልዑላውነት ህዝቢ፣ ምንጪ ኹሉ ሕጋዊ ስልጣን ኢዩ ።
- (3) ኣሳታፊ፣ ንመላእ ህዝቢ ኤርትራ ዚውክል፣ ብናጻ ድሌት ህዝቢ ዚቐውምን ዚፈርስን፣ ንመሰላት ደቀንስትዮን ውሑዳትን ፍሉይ ውሕስነት ዘረጋግጽ፣ ደሞክራሲያዊ መንግስቲ ምቛም ።
- (4) ህዝቢ መዓልታዊ መነባብሮኡ ብድሌቱ ንምስራዕን፣ ንፖለቲካዊ፣ ቊጠባዊ፣ ማሕበራውን ባህላውን ህይወቱ ኣብ ዘገድሱ ውሳኔታት ድምጹ ንምስማዕን ዘኽእል፣ ዘይምእኩል ስርዓተ ምምሕዳር ምትእትታው ።

(5) ቅልጡፍ ቊጠባዊ ልምዳት ዚድርኽ ማክሮ-ቊጠባዊ ፖሊሲ ቐይስካ ብምትግባር፣ መነባብሮ ህዝቢ ምምሕያኸን ራህዋ ምስፋንን፣

(6) ልዑላውነትን መሬታዊ ምሉእነትን ሃገረ ኤርትራ ዘረጋግጽ፣ ናብ ሓድሽ ዞባዊ ዝምድናታት ናይ ፖለቲካዊ ምትሕግጋዝን ቊጠባዊ ውህደትን ዘተኩረ፣ ሰላማዊ ሓባረ-ምንባርን ጽቡቕ ጉርብትናን ምኽሰኳስ ።

ጽን ኢልኩም ስለዝሰማዕኩምኒ ብልቢ አመስግን ።

ዘልኣለማዊ ዝኸርን ሓበንን ንሰማእታትና!